

Parasha Shlach שלח Zend Bemidbar (Num)13:1-15:41

Tzitzit en de kracht ervan.

Aan het einde van de parasha lezen we over het bevel dat HaShem geeft aan de kinderen van Israël aan de hoeken van hun klederen.

Spreek tot de kinderen Israels, en zeg tot hen: Dat zij zich snoertjes maken aan de hoeken hunner klederen, bij hun geslachten; en op de snoertjes des hoeks zullen zij een hemelsblauwen draad zetten. En hij zal ulieden aan de snoertjes zijn, opdat gij het aanziet, en aan al de geboden des HEEREN gedenkt, en die doet; en gij zult naar uw hart, en naar uw ogen niet sporen, die gij zijt nahoererende; Opdat gij gedenkt en doet al Mijn geboden, en uw God heilig zijt.

Deze bovenstaande tekst stelt dat het doel hiervan is om iemand te herrineren aan de geboden die HaShem gaf. De Torah stelt dat mensen tot zonde vervallen omdat ze hun kwade neigingen volgen die zelf volgt na de ogen. De ogen zien en stimuleren de verleiding binnenin het hart, en het hele lichaam bezwijkt hierdoor. Als een soort van tegengif voor onze ogen hebben we de Tzitzit, wanneer we er naar kijken zien we HaShem's geboden en dit zou ons moeten redden van de zonde. Rashi becommentariseert dit heel mooi en zegt het volgende; de gematria van het woord Tzitzit (צִיצִית) is 600 en wanneer we de vijf knopen en acht draden aan iedere Tzit erbij optellen krijgen we 613 exact het aantal geboden in de Torah.

In de Talmud vinden we ook een prachtig verhaal (Menachot 44a). Hier het verhaal van een man die ooit zijn uiterste best deed om met een mooie prostitué naar bed te gaan. Terwijl hij zich uitkleedde, sloeg zijn tzitzit hem in zijn gezicht. Hij zag de franjes en herinnerde zich Hasjem en weerhield zichzelf van zonde. De prostitué was zo onder de indruk (aangezien niemand zich ooit van haar kon weerhouden) dat ze haar hele wereld en haar grote rijkdom verliet en ging studeren aan de academie van rabbijn Chiya. Ze werd uiteindelijk Joodse. De Talmud gebruikt dit verhaal om te illustreren hoeveel kracht de Tzitzit heeft maar ook om ermee te bewijzen dat er geen enkel voorschrift in de Torah, zelfs niet het lichtste, waarvan de beloning niet wordt genoten in deze wereld.

De wijzen verklaren dt het woord Tzitzit komt van het stamwerkoord L'hatzitz "staren, aanschouwen". Het is dus bedoeld om ze te zien en herinnerd te worden aan HaShem's geboden. Dat is onder andere ook een reden waarom deze mitswa in deze weeks parasha wordt gegeven waar het vooral gaat over de zonden van de spionnen. Deze spionnen waren allemaal stuk voor stuk grote leiders en uitmuntende leden van de Israelische gemeenschap. Toch toen ze weggingen om alles te verkennen zagen ze allerlei dingen die hen benauwden en angstig maakten met als gevolg dat ze hun ogen volgden. Ze hadden HaShem voor ogen moeten houden en al Zijn gedane wonderen die Hij voor hen had gedaan. Maar in plaats daarvan werd hun hart vervuld met angst en daardoor misleiden zij een hele natie (op Joshua en Caleb na). Op dezelfde manier is de passage die onmiddellijk voorafgaat aan die van de tzitzit het verhaal van de mekoshesh etzim, een man die de Shabbat had geschonden door opzettelijk hout te gaan sprokkelen, een verboden handeling. Ook hij was de mitzwot van HaShem vergeten en hij betaalde de ultieme prijs. Dit zou een reden kunnen zijn waarom de Ashkenazi er een gewoonte van hebben gemaakt om 39 windingen te maken om de tzitzit, corresponderend met de 39 melakhot van

Shabbat. Tussen de 5 knopen hebben Ashkenazi tzitzit 7,8,11 en 13 windingen, corespondierend naar de vier categorieën van verboden arbeid op Shabbat. Er zijn 11 acties die verband houden met landbouw en veldwerk, 13 houden er verband met de productie van stoffen, 7 met de productie van leer en 8 andere die vooral betrekking hebben op bouw werken. Sefardische tzitzit heeft ondertussen de neiging om 26 windingen te hebben, wat overeenkomt met de gematria van HaShems onuitsprekelijke naam. Tussen de 5 knopen bevinden zich 10,5,6 en 5 windingen die overeenkomen met de waarden van elk van de letters van het Tetragrammaton.

Misschien verbinden Ashkenazis tzitzit met de mekoshesh etzim, terwijl Sefardis tzitzit met de spionnen verbind, aangezien beide verhalen voorkomen in de parasha die tzitzit beveelt. Beide verhalen eindigen met een straf die voorkomen had kunnen worden als de betrokkenen hun tzitzit hadden gedragen en gezien. Even een tussendoor opmerking het moet worden gezegd dat er nog andere tradities zijn hoe tzitzit geknoopt worden met variërende gematria, en stijl van knopen en windingen. Net zoals tzitzit gezien moet worden om te voorkomen dat iemand zondigt, dienen ze ook als een spirituele rectificatie voor het zien van ongepaste dingen. En net zoals ze dienen om ons gewone fysieke gezichtsvermogen op een dieper niveau te corrigeren, zijn het krachtige hulpmiddelen om in de spirituele werelden te kijken.

Kijken naar een hoger level.

Hetzelfde grondwoord l'hatzitz, staren, aanschouwen wordt gebruikt in een van de meest raadselachtige passages in de Talmud: de vier die parden binnengingen (chagigah 14b). Hier lezen we hoe ben Azzai "hetzitz" staarde naar de Hemelse rijken en leed door de overweldigende beleving. We leren dus dat het woord l'hatzitz niet alleen maar naar een fysieke visie verwijst maar ook naar een spirituele visie. En dit is weer nauw verbonden met tzitzit. Rabbi Aryeh Kaplan schrijft in zijn commentaar op de Sefer ha-Bahir hoe de tzitzit specifiek rond de benen zou moeten hangen, en de benen in kabbalah corresponderen met de Sefirot, Netzach en Hod. Deze twee Sefirot worden in het bijzonder geassocieerd met kracht en profetie.

Rabbi Kaplan citeert de kabbalisten die zeggen dat de tzitzit (of Tallit in bredere zin) verwant is aan een fenomeen dat Hasmal wordt genoemd. Het woord verschijnt voor het eerst in Ezechiël's visioen van de Merkava, de goddelijke wagen van HaShem (Ezech 1:4). In modern Hebreeuws betekent het woord elektriciteit. De kabbalisten splitsen het woord Hasmal (חשמל) op in tweeën n.l. de chet (ח) en de heef een waarde van 8 en in semel (שמל), wat kledingstuk betekend of jurk (Simla). Met andere woorden, Hasmal wordt in verband gebracht met een kledingstuk met 8 draden aan het eind, een Tallit. De Zohar (1,100b) stelt expliciet dat Hasmal de kracht is die de profeten in staat stelde hun spirituele visioenen te zien. Er wordt uitgelegd dat de acht verwijst naar het Octogrammaton, een naam van HaShem waarbij het Tetragrammaton als volgt met Adonai wordt gecombineerd tot een achtletterige naam איהויהויה. Dit is de naam waarmee HaShem met profeten communiceert. Het is de chet van Hasmal en de mystieke betekenis van de acht Tzitzit-draden. Als we teruggaan naar de eerste plaats in de Tanach waar Hasmal verschijnt, zullen we ontdekken dat de verbinding met tzitzit nog dieper gaat.

Ezechiël beschrijft de grote wagen van HaShem, en stelt dat HaShems troon is gemaakt van blauwe saffier. Hierover stelt de Talmud (Sotah 17a) dat HaShem opdracht gaf tot één blauwe draad in de tzitzit, omdat deze lijkt op de blauwe saffier van Zijn troon. De specifieke blauwe kleurstof die wordt gebruikt, wordt techelet genoemd en is afkomstig van een uniek zeedier dat chilazon wordt genoemd.

Rabbi Abraham Abulafia leerde dat chilazon (חליון) een anagram is van l'chazon (לחזון), voor spirituele visie en dat dit een kanaal is voor profetie. Interessant is het dat de Torah verwijst naar de blauwe draad van de tzitzit als Kanaf, letterlijk een vleugel (Bamidbar {num} 15:38). Wanneer Ezechiël HaShems wagen beschrijft met de vier engelen aan zijn vier hoeken zegt hij; En elkeen had vier aangezichten; insgelijks had elkeen van hen vier vleugelen. (knafaim) En hun voeten waren rechte voeten, en hun voetplanten waren gelijk de voetplanten van een kalf, en glinsterden (notzetzim) gelijk de verf van glad koper. (Eze 1:6-7)

Er zijn hier drie sleutelbegrippen die alles samenbrengen. Er zijn vier vleugels, zoals de vier blauwe draden van tzitzit die vleugels worden genoemd en die om de poten hangen. En opnieuw is er datzelfde grondwoord in het woord notzetzim 'sprankelend', verwijzend naar de tzitzit. Kortom, tzitzit heeft de macht om iemand in een vorm van profetie te brengen. De wijzen zeggen en leggen uit dat wanneer de Torah v'haya lakhem l'tzitzit u'raitem oto zegt, dit niet betekent 'je zult het zien', het touwtje, maar eerder 'je zult Hem zien'. Oto in het hebreuws kan zowel "het" als "hem" betekenen. Met tzitzit kan men pnei Shechinah "het gezicht van de Goddelijke aanwezigheid" zien (menachot 43b en Sifrei bemidbar 115).

Dit alles is (onder andere) één grote mystieke reden om te bidden met een tallit om je heen gewikkeld. Het is toepasselijk dat een van de verzen die gewoonlijk worden gezegd bij het aantrekken van de tallit Tehilim 36:10 is, waarin staat dat we "in Uw licht, licht zien". HaShem, schenkt ons wat van Zijn licht, zodat wij een glimp van het goddelijke kunnen opvangen. Dit brengt ons terug naar de oorsprong van de schepping, die begon toen HaShem een goddelijk licht voortbracht.

Zoals we hebben geleerd van de wijzen heeft HaShem het universum door 32 paden van wijsheid geschapen. Dit is dan ook de diepere reden waarom een tallit 32 draden bevat (8 aan elke hoek). Elk van deze draden representeert een van de 32 paden van wijsheid, een pad van licht. Er is nog een toespeling hierop in de slotwoorden van de zegen die wordt uitgesproken voordat de tallit wordt aangetrokken: l'hita'atef b'tzitzit (להעטף בציצית). De initialen van de twee woorden geven ons 32 en spellen dan ook het woord "lev" hart niet voor niets. Net zoals het hart verweven is met elk deel van het lichaam en elke cel van het lichaam voedt, zo is HaShem ook verweven met elke jota van Zijn universum, en brengt elk klein deeltje tot bestaan.

Het mystieke doel van tzitzit is juist om ons de spirituele visie te geven om die Goddelijke realiteit bloot te leggen. Laten we hieraan denken wanneer we onze tallit omslaan, en mogen we spoedig Zijn Goddelijke aanwezigheid hier op deze aarde bewaarheid zien worden.

Shabbat Shalom

Jaäcov N talmid van Rabbi J. de Leeuwe.